

YOKSULLUK, KALKINMA VE KAMU HARCAMALARI İLİŞKİSİNİN EKONOMETRİK ANALİZİ

Bernur AÇIKGÖZ¹

Celal Bayar Üniversitesi

Doç.Dr.

CBU Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Muradiye Yerleşkesi Manisa

bernur@gmail.com

Türkçe Özet

Yoksulluk, insanlık tarihinde sürekli olarak var olan ve çözüm aranan bir sorundur. Kalkınma kavramı da, milli gelirin artması, eşitsizliğin azalması ve yoksulluğun önlenmesi gibi birçok kavramı içeren çok boyutlu bir süreç olması dolayısıyla yoksullukla yakından ilgilidir. Kamu harcamaları ise, bu süreçte yoksulluğun giderilmesi ve kalkınma amaçlarına ulaşma yolunda devletlerin etkili olarak kullandığı bir araçtır.

Yoksulluk, kalkınma ve kamu harcamaları ilişkisinin analiz edildiği bu çalışmada hipotezler değişik alternatiflerle FMOLS yöntemiyle modellenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen bulgular; kamu harcamalarının “uzun dönemde yoksulluğu azalttığı” hipotezini doğrulamaktadır. Analiz sonuçları gelişmekte olan ülkelerde kamu harcamalarının kalkınmayı artırdığı ve dışa açıklığın kalkınma üzerinde çok fazla etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerin tersine, “serbest ticaret fikri, yapıları itibariyle birbirlerine benzeyen ülkeler açısından benimsenebilir” önermesiyle de uyumlu bulunmaktadır. Bu modellemeler sonucunda çalışmanın amacı çerçevesinde kurulan hipotezlerin bütünüyle gelişmekte olan ülkelere yönelik hipotezler olduğu ve araştırma sonuçlarının bu ülkeler açısından doğrulandığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Yoksulluk, Kamu Harcamaları, Kalkınma*

Alan Tanımı: Maliye (Mali iktisat)

¹ Çalışma, Bernur AÇIKGÖZ’ün Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından 2006 yılında kabul edilen doktora tezinden türetilmiştir.

ECONOMETRIC ANALYSIS OF POVERTY, DEVELOPMENT AND PUBLIC EXPENDITURES RELATIONSHIPS

İngilizce Özet

Poverty is an existing problem which solutions have been searched throughout the human history. Development being a multi-dimensional concept, including increase in national income, decrease in inequalities and prevention of poverty; is also closely related to poverty. Public expenditures are effective tools of this process preferred by the governments in order to eliminate the poverty and reach the development goals.

Through this work analyzing the relations among poverty, development and public expenditures, the hypotheses have been modelling with FMOLS method and with different alternatives. The findings verify the hypothesis that “the decreasing effect of the public expenditures on poverty in the long term”. Findings can be interpreted as; in the developing countries, whereas the public expenditures have an increasing effect on development, open economy has not a remarkable effect. Especially contrary to developing countries, this finding is parallel to the assumption of “the free trade idea can be adopted by the developed countries, which have similar structures”. As a result of these modellings, it is seen that the hypotheses set along this work’s goal are completely directed towards developing countries and the research findings have been verified for these countries.

Keywords: Poverty, Public expenditures, Development

JEL Code: I3, H5, O1

1. GİRİŞ

Yoksulluk oldukça güncel ve önemini koruyan bir konudur. Yoksulluğun gelir eşitsizliğinin bir sonucu olduğunu söyleyebiliriz. Gelirin eşitsiz dağılımı sonucu küçük bir insan topluluğunun, dünyada yaratılan katma değer büyük bir bölümüne sahip olması, bu katma değerden çok düşük pay alan insanların yoksul olması anlamına gelmektedir.

Yoksulluk aynı zamanda ciddi bir sorundur. Bugün inanılmaz bir bolluk, gelişme ve özgürlük, olağanüstü bir yoksulluk ve yoksunlukla bir arada yaşanmaktadır (Sen, 2005), Bu bağlamda azgelişmişlik sorunu bir yoksulluk sorunudur ve az gelişmiş ülkelerin ortak noktası, yoksul olmalarıdır. Yoksulluk, insanlık tarihinde sürekli olarak var olan ve çözüm aranan bir sorundur (DPT, 2006). Yoksulluk kısaca maddesel, sosyal ve duygusal yetersizlikler olarak tanımlanabilir (Alcock, 1997).

Günümüzde bireylerin ve toplumların refah düzeylerinin yükseltilmesi sorunu da, üzerinde sıkça düşünülen ve tartışılan konulardan biridir. Bunun nedeni, küreselleşme ile birlikte iletişimin artması ve dünya üzerinde yaşayan tüm insanların birbirleri hakkında daha çok ve hızlı bilgi sahibi olabilmeleridir. Küreselleşme, yaşam standardı yönünden ülkeler arasında var olan uçurumun daha çok su yüzüne çıkmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, “neden bazı ülkeler daha zengindir ve refah düzeyleri yüksektir?”, “yoksulluk hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerin sorunu mudur?”, “kalkınmanın ölçütleri nelerdir?”, “küreselleşen dünyada devletin değişen işlevleri neler olmalıdır?”, “kamu politikalarıyla yoksulluk giderilebilir mi?” gibi sorular gündeme gelmiştir.

Bir ülkede milli gelirin büyüklüğü ve insanların milli gelirden aldıkları paydaki artışın, o ülkenin refahını ve ekonomik gelişmişlik düzeyini artırdığı kabul edilmektedir. Ekonomik gelişmişlik düzeyinin ölçümünde, 1970’li yıllara kadar parasal ölçütler kullanılmıştır. Ancak, kalkınma parasal ölçütlerle ifade edilemeyecek kadar geniş bir kavramdır. Çünkü kalkınma; milli gelirin artması, eşitsizliğin azalması ve yoksulluğun önlenmesi yanında sosyal yapılarda, halka özgü davranışlarda ve ulusal kurumlarda köklü değişimlere yol açan çok boyutlu bir süreçtir (Todaro, 1997). Ekonomik kalkınmanın nihai amacı, insanın yaşam düzeyinin yükseltilmesidir.

Kalkınma kavramı ilgili ülke içindeki şartlardan, sorumluluklardan, vergi sisteminden, üretim bileşiminden, harcamalardan, bu harcamaların seçilmesi ve önceliklerin saptanması ve toplam sermaye çıktıları ile karşılaştırılmasından ve bunların toplam üretim ve geliri nasıl artırdığından etkilenen çok geniş etkileşimleri olan, çok boyutlu ve aktif bir kavramdır (Galbraith, 1964).

Yoksulluğun giderilmesi ve ekonomik kalkınma amaçlarına ulaşmada kullanılan araçlardan birisi kamu harcamalarıdır. Kamu kesiminde üretilen mal ve hizmetlerin maliyeti olarak tanımlanabilecek kamu harcamaları, iktisat politikasının uygulanmasında önemli mali araçlardan biridir. İktisadi düşünce sisteminin gelişim sürecinde kamu harcamalarının seviyesi ve içeriği, devletin görevleri ve sınırları kapsamında yerini almıştır. Klasik iktisadi yaklaşımın özünü oluşturan tam ve mükemmel rekabet sistemi ilkesi ve bu bağlamda devlet faaliyetlerinin alt seviyede gerçekleşmesi ilkesi benimsenmiştir. Keynesyen iktisadi yaklaşımla birlikte ise “müdahaleci devlet” ilkesi ile devlet faaliyetlerinin alanı genişlemiş ve devlete ilişkin görev anlayışında önemli değişiklikler olmuştur (Altay, 2000).

Devletin değişen görevleri onu yalnızca yönetsel fonksiyonlarla sınırlı tutmamış, bunun yanında üretim, kaynak dağıtımını, yoksullukla mücadele, gelir bölüşümü, ekonomik büyüme, kalkınma, konjonktür ve dış ticaretin düzenlemesi gibi yeni görevler de yüklemiştir.

Çalışmada yoksulluk, kalkınma ve kamu harcamaları gibi çok geniş ve önemli konuların birbirleriyle ilişkileri ile sınırlı kalınarak, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri kapsayan bir model denemesi yapılmaktadır.

2. Yoksulluk, Kalkınma ve Kamu Harcamaları İlişkisi Modelleri

Sam Peltzman'ın ortaya koyduğu yoksulluğu gidermenin gerekli temel koşullarından birinin “daha fazla kamu harcaması yapılmasına” bağlı olduğu görüşü referans alınmaktadır. Modelleme aşamasında kamu harcamalarının yoksulluk ve kalkınma üzerindeki etkisinin önemli olduğu görüşünden hareketle kamu harcamalarının yoksulluk ve kalkınma üzerindeki etkisi; modelde vekil değişken olarak dâhil edilen açıklık göstergelerinden olan; Dış Ticaret (DT) ve Doğrudan Yabancı Yatırım (DYY) değişkenleriyle birlikte ele alınmıştır

2.1 Gelişmekte Olan Ülkeler Örneği ve Analizler

Gelişmekte olan elli ülkenin çalışmanın yönteminde belirtilen veri tabanı ele alınmakta ve model sonuçları aşağıdaki şekilde analiz edilmektedir.

2.1.1.İnsani Yoksulluk Endeksine İlişkin Analitik Bulgular

Gelişmekte olan elli ülkeye ilişkin tablo 1’de yer alan parametrik bulgular incelendiğinde, değişkenler istatistikî ve ekonometrik göstergeler bağlamıyla anlamlı olup model 1 bir bütün olarak tarafımızdan tanımlanan hipotezleri test etmede kullanılabilir bulunmaktadır. Değişkenler sırasıyla incelendiğinde kamu harcamalarının gayri safi yurt içi hâsıla içindeki payı (KHAR) şeklinde tanımlanan açıklayıcı değişken, belirtilen hipotez; (a) boyutuyla sınındığında; kamu harcamalarının “uzun dönemde yoksulluğu azalttığı” hipotezi doğrulanmaktadır. Yani hem değişkenin işareti hem de diğer ekonometrik bulgular anlamlıdır. Buna göre KHAR’daki % 1 birimlik bir değişimin, YOK değişkeninde % 4 oranında bir azalmaya yol açtığı görülmektedir.

Tablo 1: Gelişmekte Olan Ükelere İlişkin Seçilmiş Değişkenler Temelli Panel Grup FMOLS Sonuçları

MODELLER (LYOK) BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	MODEL 1	MODEL 2
LKHAR	-0.04 (-82.68)	-0.17 (-97.80)
LDT	0.10 (68.05)	
LDYY		-0.06 (-536.72)
LFMG	-0.04 (-69.02)	-0.17 (-80.72)
Panel v	-1.12757	-1.56698
Panel rho	4.42086	4.74184
Panel pp	-4.58919	-4.39827
Panel adf	-3.82648	-5.08054
Group rho	7.89004	8.12255
Group pp	-6.90559	-8.58416
Group adf	-79.69170	-8.57104

N= 50, T= 7, maksimum gecikme= 2, değişken sayısı= 3

Parantez içindeki değerler hesaplanan t istatistikleridir. Kalın karakterlerle gösterilen katsayılar, teorik beklentilere uygun ya da istatistikî açıdan anlamlı

katsayılarıdır. Tablonun alt satırlarındaki istatistikler Pedroni panel eşbütünleşme istatistikleridir.

Yine yukarıdaki belirtilen bu hipotez sınanırken yoksulluk olgusu küresel ölçekte dikkate alındığı için “küreselleşmenin dışa açıklık olgusuyla birlikte yoksulluğun giderilmesinde etkili olduğu” görüşü anlamlı bulunmamıştır. Buna göre; “Küreselleşme, iktisadi anlamda insanların kayıp ve kazançlarındaki farklılaşmanın şiddetinin arttığı; ortaya çıkan nispi dengesizliğin daha da farkına varıldığı eko-siyasal bir süreçtir” görüşü ve Prebisch’in “serbest ticaret, az gelişmiş ülkelerin kalkınmalarını engelleyen önemli bir faktördür” tespiti anlamlı bulunmuştur. Tablo 20’de görüldüğü üzere modele vekil değişken olarak dâhil edilen açıklık göstergesinin (DT) işareti yukarıdaki belirtilen hipotezle uyumlu bulunmakta ve DT’deki % 1 birimlik bir değişimin, YOK değişkeninde % 10 oranında bir artışla yoksulluğun şiddetini giderek artırdığı görülmektedir. Ayrıca fert başına düşen millî gelirdeki (FMG) % 1 birimlik bir artış YOK değişkenini % 4 oranında azaltmaktadır, bu sonuç ise teorik beklentilerle uyumlu bulunmaktadır.

Tablo 1’de belirtilen model 2’nin sonuçları istatistikî ve ekonometrik testler bağlamıyla güvenilir olmakla birlikte özellikle vekil değişkenlerden açıklık göstergesi olarak modele dâhil edilen DYY’ nin işareti teoride tartışmalı olan küresel olguyla açıklanan dışa açıklık göstergesinin yoksulluğu azalttığı temeline dayalı görüşle uyumlu bulunmaktadır. Bu modele göre; KHAR’deki % 1 birimlik bir artış YOK’u %17 azaltmakta, FMG’deki % 1 birimlik bir artış YOK’u %17, DYY’deki % 1 birimlik artış ise YOK’u % 0.6 azaltmaktadır.

Her iki model, hipotez a çerçevesinde birlikte değerlendirildiğinde model 1’de yer alan DT açıklık değişkeni ile DYY değişkeninin işaretlerinin farklı oluşu her iki görüşünde anlamlılığını doğrular görünmekte ise de; model 2’de yer alan vekil değişkenin yoksulluk üzerindeki etkisinin model 1’e göre değişme hızı itibarıyla oldukça düşük oluşu ve DYY’ların net büyüklüğü dikkate alındığı için ülkeler arasındaki DYY yatırım farklılıklarının oldukça büyük oluşu ve dışsal anlamda daha etkin kurumsal düzenlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. Dolayısıyla model 1’de yer alan vekil açıklayıcı değişken DT, hem işareti hem de istatistik testi daha güvenilir bulunduğu için dışa açıklık göstergesinin yoksulluğun şiddetini artırdığı tezi daha etkin bir tez olarak yorumlanabilir. Bu sonuç dışa

açıklık çerçevesinde literatürde kabul gören “yoksullaştıran büyüme” bulgusuyla da kısmen paralellik göstermektedir.

2.1.2. İnsani Kalkınma Endeksine İlişkin Analitik Bulgular

Gelişmekte olan elli ülkeye ilişkin tablo 2’de yer alan parametrik bulgular incelendiğinde, değişkenler istatistikî ve ekonometrik göstergeler bağlamıyla anlamlı olup model 3 ve 4 bir bütün olarak tarafımızdan tanımlanan hipotezleri test etmede kullanılabilir bulunmaktadır.

Tablo 2: Gelişmekte Olan Ükelere İlişkin Seçilmiş Değişkenler Temelli Panel Grup FMOLS Sonuçları

MODELLER (KAL) BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	MODEL 3	MODEL 4
KHAR	0.02 (302.67)	0.05 (354.14)
DT	0.00 (3.08)	
DYY		0.00 (1.07)
Panel v	0.66575	-0.12974
Panel rho	2.35777	2.93279
Panel pp	-3.61956	-1.66012
Panel adf	-2.59543	-0.29645
Group rho	5.26368	6.04115
Group pp	-6.73203	-2.75592
Group adf	-30.93651	-11.17589

N= 50, T= 7, maksimum gecikme= 2, değişken sayısı= 2

Parantez içindeki değerler hesaplanan t istatistikleridir. Kalın karakterlerle gösterilen katsayılar, teorik beklentilere uygun ya da istatistiki açıdan anlamlı

katsayılarıdır. Tablonun alt satırlarındaki istatistikler Pedroni panel eşbütünleşme istatistikleridir.

Tablo 2’de gösterilen Model 3’de KHAR’daki bir birimlik bir artış KAL’ı 0.02 artırmaktadır. Yine DT’deki bir birimlik bir artış KAL’da değeri sıfıra yakın olmakla birlikte pozitif bir etki oluşturmaktadır. Model 4’te de KHAR’daki bir birimlik bir artış KAL’ı 0.05 artırmakta ve DYY’deki bir birimlik bir artış KAL’da değeri sıfıra yakın olmakla birlikte pozitif bir etki oluşturmaktadır.

Model 3 ve model 4 hipotez b çerçevesinde birlikte değerlendirildiğinde; Rostow’un “ekonomilerin kalkış öncesinde bulunduğu birinci aşamada, alt-yapı, yatırım ve eğitim harcamalarının; ikinci aşamada kentleşme, sağlık ve hizmetlere yönelik kamu harcamalarının; olgunluk aşamasında ise sosyal refah harcamalarının yüksek olduğu;” temel hipotezi bir bütün olarak sınanırken, Linbeck ve Cameron tarafından ortaya atılan, dışa açık bir ekonominin içe kapalı bir ekonomiye göre kamu kesiminin genişlemesine yol açmasının asıl kaynağı içsel ve dışsal güçler olarak değerlendirildiği için açık ekonomiler varsayımı altında Rostow hipotezi genişletilmiş ve sınanmıştır.

Model 3 ve 4’teki sonuçlar, gelişmekte olan ülkelerde kamu harcamalarının kalkınmayı artırdığı ve dışa açıklığın kalkınma üzerinde çok fazla etkili olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

2.2. Gelişmiş Ülkeler Örneği ve Analizler

Gelişmiş ondört ülkenin çalışmanın yönteminde belirtilen veri tabanı ele alınmakta ve model sonuçları aşağıdaki şekilde analiz edilmektedir.

2.2.1. İnsani Yoksulluk Endeksine İlişkin Analitik Bulgular

Gelişmiş ondört ülkeye ilişkin tablo 3’de yer alan parametrik bulgular incelendiğinde, değişkenler istatistikî ve ekonometrik göstergeler bağlamıyla anlamlı olup model 5 ve 6 bir bütün olarak tarafımızdan tanımlanan hipotezleri test etmede kullanılabilir bulunmaktadır.

Tablo 3: Gelişmiş Ülkelere İlişkin Seçilmiş Değişkenler Temelli Panel Grup FMOLS Sonuçları

MODELLER(LYOK1) BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	MODEL 5	MODEL 6
LKHAR	-0.01 (-1.10)	-0.02 (-208.78)
LDT	-0.13 (-68.05)	
LDYY		-0.00 (-252.03)
LFMG	-0.43 (-69.02)	-0.30 (-43.60)
Panel v	-1.17928	-0.75134
Panel rho	2.00507	1.49618
Panel pp	-3.93438	-8.42243
Panel adf	-2.50709	-4.99325
Group rho	3.69686	3.15479
Group pp	-6.02212	-13.32203
Group adf	-3.72961	-12.16837

N= 14, T= 7, maksimum gecikme= 2, değişken sayısı= 3

Parantez içindeki değerler hesaplanan t istatistikleridir. Kalın karakterlerle gösterilen katsayılar, teorik beklentilere uygun ya da istatistikî açıdan anlamlı katsayılardır. Tablonun alt satırlarındaki istatistikler Pedroni panel eşbütünleşme istatistikleridir.

Gelişmiş ülkelere ilişkin tablo 24'de görülen model 5 incelendiğinde, çalışmanın amaç fonksiyonunda kurulan hipotezler bağlamında değişkenlerin işaretleri teori ile uyumlu bulunmakta ve her bir açıklayıcı değişken değerlendirildiğinde KHAR'daki % 1 birimlik değişme YOK'u % 1 birim; FMG'deki % 1 birimlik değişme YOK'u % 43 birim; DT'deki %1 birim değişme YOK'u % 13

azaltmaktadır. Bu sonuçlardan kamu harcamaları ve fert başına düşen milli gelirin katsayı işaretleri teoriyle uyumlu bulunduğu gibi özellikle gelişmekte olan ülkelerin tersine, Prebish hipotezi olarak öngörülen “serbest ticaret fikri, yapıları itibariyle birbirlerine benzeyen ülkeler açısından benimsenebilir” önermesiyle de uyumlu bulunmaktadır. Ayrıca analizde DYY dikkate alındığında da benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

2.2.2. İnsani Kalkınma Endeksine İlişkin Analitik Bulgular

Gelişmiş ondört ülkeye ilişkin tablo 4’de yer alan parametrik bulgular kalkınma açısından incelendiğinde, değişkenler istatistikî ve ekonometrik göstergeler bağlamıyla anlamlı olup model 7 ve 8’de tarafımızdan tanımlanan hipotezleri test etmede kullanılabilir bulunmaktadır.

Gelişmiş ülkelere ilişkin insani kalkınma endeksi (HDI) KAL ve açıklayıcı değişken olarak öngörülen KHAR ve DT tablo 25’de yer alan model 7’de görüleceği gibi DT’nin parametre işareti pozitif olmakla birlikte KHAR’ın işareti negatiftir aynı zamanda model 8’de görüldüğü gibi hem KHAR hem de vekil değişken olan DYY’nin katsayı işaretleri model 7’nin sonuçları ile paralel düşmektedir. Ayrıca her iki modelin panel eşbütünleşim göstergeleri grup adf testi çerçevesinde anlamlı bulunmuş ise de diğer istatistikî ve ekonometrik göstergeler açısından istatistikî anlamlılık düzeyinden yoksundur.

Bu bağlamda gelişmiş ülkelere ilişkin benzer değişkenlerden hareketle yapılan modelleme gelişmekte olan ülkelere ilişkin kurduğumuz modellerin güvenilirliğine ilişkin kontrol grubu ve modeli olarak denenmiştir. Ve sonuçlar göstermektedir ki çalışmanın amacı çerçevesinde kurulan hipotezler bütünüyle gelişmekte olan ülkelere yönelik hipotezlerdir. Araştırma sonuçları da gelişmekte olan ülkeler açısından doğrulanmıştır.

Tablo 4: Gelişmiş Ülkelere İlişkin Seçilmiş Değişkenler Temelli Panel Grup FMOLS Sonuçları

MODELLER(LKAL) BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLER	MODEL 7	MODEL 8
LKHAR	-0.01 (-3.02)	-0.01 (-2.21)
LDT	0.00 (272.47)	
LDYY		-0.00 (-3.43)
Panel v	-0.34928	-0.89202
Panel rho	1.84415	2.33737
Panel pp	0.26569	1.25629
Panel adf	1.53837	0.67231
Group rho	3.69295	4.16593
Group pp	-0.15483	1.78048
Group adf	-8.45487	-3.47219

N= 14, T= 7, maksimum gecikme= 2, değişken sayısı= 2

Parantez içindeki değerler hesaplanan t istatistikleridir. Kalın karakterlerle gösterilen katsayılar, teorik beklentilere uygun ya da istatistikî açıdan anlamlı katsayılardır. Tablonun alt satırlarındaki istatistikler Pedroni panel eşbütünleşme istatistikleridir.

3. SONUÇ

Araştırmanın analitik bulguları göstermektedir ki özellikle gelişmekte olan ve bu ülkelerinde alt kümelerini oluşturan azgelişmiş ülkelerde yoksulluk olgusu analizimiz açısından önemini korumaktadır. Toplumda yoksul kesimlerin varlığı ve bu kesimin büyüklüğü, toplumu da olumsuz etkilemektedir. Negatif dışsallık kavramından hareketle yoksulluğun da olumsuz dışsallıkları vardır. Diğer dışsallıkların devlet müdahalelerini meşrulaştırması gibi yoksullukla ilgili olarak da devlet, bu kesimin durumunu iyileştirici önlemleri almakla yükümlü kabul edilmiştir. Kamu harcamaları devletler tarafından sosyo-ekonomik göstergelerde iyileşme sağlamak için kullanılabilir. Ancak birçok ülke, sürekli büyüyen bir sosyal devleti sürdürmek ve vatandaşların devletten bekleyeceği kamusal hizmetler ve bütçe olanakları arasında seçim yapmak zorunda kalmaktadır.

Gelişmiş ülkeler kamu harcamaları içinde daha çok sosyal hizmet harcamalarına önem verirken, gelişmekte olan ülkelerin çoğu devlet denetiminde kalkınma stratejilerini benimsediklerinden daha çok alt-yapı yatırımlarına yönelmişlerdir. Bu nedenle de, gelişmiş ülkelerde kamu harcamaları içinde sosyal hizmet harcamalarının payı gelişmekte olan ülkelere göre daha yüksektir. Analiz sonuçlarına göre, gelişmiş ülkelerde kamu harcamalarının kalkınma üzerindeki etkisi, gelişmekte olan ülkelere göre daha azdır. Az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ise, kamu harcamalarının yoksulluk ve kalkınma üzerinde etkileri anlamlı bulunmuştur.

Birçok az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede yüksek borç oranları, israf vb. nedenlerle kamu harcamaları azaltılmaktadır. Ancak kamu harcamaları azaltıldığı zaman bu azalmanın hangi tür kamu harcamalarında yapılacağı oldukça önemlidir. Azgelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yoksullara yönelik programlar, sosyal harcamalar, alt-yapı, eğitim, sağlık ve kamu yatırım harcamaları azaltılmadan kamunun diğer alanlardaki harcamalarının azaltılması sağlanmalıdır.

KAYNAKLAR

Pete Alcock, “ Understanding Poverty”, Macmillan Press, (1997), s.3.

DPT, “Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu 2007-2012”, Yayınlanmamış Komisyon Raporu, Ankara, (2006), s.1.

Amartya Sen “Özgürlükle Kalkınma” (Development as Freedom), www.iskenderiye.com/Amartyasen.html, Erişim tarihi: 13.06.2005.

P. Todaro, P. Michael, “Economic Development”, 6. Baskı, Longman Press, London, (1997), s.16

Jhon Kenneth Galbraith, “Economic Development”, Harvard University Press, Boston (1964), s.5-6.

Asuman Altay, “Kamu Harcamaları ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Türkiye Örneği”, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İzmir, (2000), s.iv.